СЕКЦІЯ VII.
МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ У ПОВОЄННІЙ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ

Приходько Б.В.
аспірант кафедри міжнародного менеджменту
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Україна

Становлення інноваційно-інформаційної національної економіки тривалий час визначалось як безальтернативний варіант розвитку у постіндустріальній парадигмі [1], враховуючи як ключові глобальні науково-технологічні тренди, так і євроінтеграційні устремління України з інтеграцією у висококонкурентні ринки розвинутих країн світу. Розроблялись відповідні стратегії, програми і проекти, включаючи вільні економічні зони, технологічні парки, інноваційні кластери тощо. Російська агресія спричинила руйнування значної частини індустріального потенціалу України, її промислової, комунікаційної інфраструктури, призвела до суттєвих втрат людського ресурсу, що вкрай негативно вплинуло не тільки на внутрішній ринок праці, але й на національний науково-інноваційний потенціал. На цьому наголошують як вітчизняні вчені, так і зарубіжні експерти, зокрема Глобальної федерації конкурентоспроможності [2].

За цих умов актуалізувались пошуки нових моделей економічного розвитку, орієнтованих переважно на зовнішні фінансові джерела, включаючи можливість застосування «плану Маршала» для України, що на сьогодні виглядає дискусійним і проблематичним [3]. Значна увага приділяється також зарубіжним політикам і практикам повоєнного відновлення і модернізації задля їх селективної імплементації в Україні [4, 5].

Останніми роками пошук висококонкурентних моделей соціально-економічного прогресу концентрується на динамічно зростаючому потенціалі цифрової економіки, яка стає об'єктом системного аналізу [6]. Виходячи із її сутнісних ключових якісних і кількісних параметрів та трендів, дослідники ідентифікують її базові особливості: всеосяжний характер та вплив як на всі сфери і види життєдіяльності; використання інформації як основного ресурсу розвитку; удосконалення систем збору даних, їх обробки, зберігання їх виключно в електронному вигляді; революційний вплив інформаційно-комунікаційних технологій на розвиток електронної промисловості, логістичних, фінансових і соціальних сервісів; поглиблення консьюмеризації на принципах індивідуалізму у сфері маркетингу і логістики; цифрова трансформація бізнесу, державного та муніципального управління, віртуалізація управлінських операцій і процедур [7].

Технологічна привабливість, відносна доступність і популярність цифрових технологій дає відчутний для бізнесу і суспільства ефект - безпрецендетне підвищення продуктивності, зростання обсягів виробництва товарів і послуг, скорочення ресурсних витрат тощо. Однак, на перших етапах цифровізації бізнес-процесів і управління виникають нові досить значні додаткові внутрішні витрати, пов'язані з: власними і спільними з іншими організаціями науковими дослідженнями та розробками; розробкою програмного забезпечення власними силами або в

кооперації з партнерами, його технічним супроводом; придбанням цифрового контенту у інформаційних і мас-медійних компаній та брендінгом; оплатою праці і стимулюванням працівників, зайнятих в процесах створення, розповсюдження та використання цифрових технологій; навчання працівників цифровим компетентностям і навичкам; плата послуг електрозв'язку, доступу до Інтернету; затратами створення і обслуговування корпоративних систем кібербезпеки тощо.

Оскільки, на сьогодні мова йде про перенос бізнес-операцій на спеціальні цифрові платформи, а також формування цифрових бізнес-екосистем затрати на впровадження цифрових технологій оптимізуються, водночас генеруючи відповідні синергетичні ефекти.

Загалом, створення анклавів цифрової економіки в Україні (розумних підприємств, міст, громад) є найбільш адекватною відповіддю на новітні виклики, зумовлені внутрішніми, зовнішніми і глобальними факторами. Вочевидь, це потребуватиме не тільки нового мислення, але й інтелектуальних надзусиль. У цьому контексті, українські дослідники справедливо стверджують, що ключовою загрозою повоєнній модернізації української економіки є відчутна на мікро- та макрорівні втрата людського капіталу внаслідок війни [8]. Одночасно генеруються нові виклики для теорії і практики людського капіталу, зумовлені становленням індустрії 4.0, коли дискредитуються традиційні професії і актуалізуються новітні компетентності на ринку праці [9]. Це особливо важливо усвідомлювати з точки зору безпекових проблем українських реалій, коли саме орієнтована на сучасну модернізацію промислова політика має забезпечити технологічну перевагу над російським агресором і сприяти вмонтуванню національних індустрій в глобальні технологічні ланцюги [10]. В свою чергу, вона має спиратись не тільки на можливості міжнародної кооперації, але й на висококонкурентний власний людський капітал.

Список використаних джерел:

1. Тарасевич В.М., Завгородня О.О. Інноваційно-інформаційна економіка: постіндустріальність, генераційність, відкритість. Економіка України, 2018, №4 (677), с.18-29.
2. Driving Innovation in Times of Crisis. Case Study: Ukraine Armed Conflict. Global Federation of Competitiveness Councils 900 17th Street, NW, Suite 700, Washington, D.C. 20006, 2023. – 23 p.
3. Звєряков М.І. Формування моделі економічного розвитку в нових історичних реаліях. Економіка України, 2022, №8 (729), с.3-18.
4. Гуменюк В.В. Зарубіжний досвід повоєнної трансформації державного управління і уроки для України. Економіка України, 2022, №8 (729), с.34-54.
5. Сіденко С.В. Пріоритети і чинники інноваційної політики: досвід окремих країн Східної Азії і стратегічні імперативи для післявоєнної відбудови України. Економіка України, 2022, №11 (732), с.47-75.
6. Цифрова економіка. Вплив ІКТ на людський капітал та формування компетентностей майбутнього. Монографія / За ред.. д.е.н., проф. Л.Л.Антонюк, д.е.н., проф. Д.О.Ільницького, А.О.Севастюк. Київ: КНЕУ, 2021. 337 с.
7. Дубина М.В., Попело О.В., Тарасенко О.О. Інституційні трансформації фінансової системи України в умовах розвитку цифрової економіки. – Проблеми і перспективи економіки та управління. № 1(25), 2021. – С. 91-105. doi: 10.25140/2411-5215-2021-1(25)-91-110.
8. Антонюк В.П. Втрати людського капіталу внаслідок війни як загроза повоєнній модернізації економіки України. Економіка України, 2022, №8 (729), с.20-33.
9. Колот А.М., Герасименко О.О., Шевченко А.С. Нові виклики для теорії та практики людського капіталу в умовах становлення «Індустрії 4.0»: компетентнісний аспект. Економіка та суспільство, 2023. Вип.53. – 15 с.
10. Геєць В.М. Формування профілю стратегічно важливих видів промислової діяльності в Україні (погляд на перспективу). Економіка України, 2023, №9, с.3-29.